

Lohi on jokinen luonnonvara

Lohiasetuksen pohjana hallitusohjelma

Lohen ammattikalastuksessa toteutettu ajatusmalli, jossa merialueita pidetään peltoina ja lohta sieltä kerättävänä viljana on alunperin absurdi ja on tullut jo aikoja sitten tiensä päähän. Lohi on elävä eläin -riistaeläin, jolla tulee laissa olla samanlainen status kuin on meidän muillakin eläimillä ja riistaeläimillä. Luonnonlohen paras turva syntyy siitä, kun vaelluskalat saavat myös meillä niille kuuluvan statuksen laissa ja erityisaseman arvokkaana luonnonvarana.

Lohiasetusta uudistettaessa hallituksen tavoitteena on: 1) "*turvata luonnonlohen nousu kutujokiin ja poikastuotannon mahdollisimman korkea taso*" ja 2) "*turvata rannikon ammattikalastuksen toimintaedellytykset*." Tässä järjestyksessä.

Muutoinkin hallitus korostaa ohjelmassaan pysyvään tuottavuuteen mainitessaan, että se "*pyrkii säilyttämään kestävät kalakannat merialueilla ja sisävesistöissä rakennetut vesistöt mukaan lukien*." Hallitusohjelmassa määritellään jokikalastus tasavertaisena merikalastuksen kanssa.

Lukuja ja vastakkainasetteluja

Vuonna 2005 Suomen ammattipyynnin kokonaissaalis oli merialueilla 88313 tonnia, josta lohta 461 tonnia ollen 0,5% vuoden kokonaissaaliin biomassasta (rahallinen arvo 4-5 %).

Saalis 2005	Silakka	Kilohaili	Muikku	Siika	Lohi	Taimen	Ahven	Kuha	Hauki	Lahna	Muut
Perämeri	4763 t 7,2 %	-	151 t 100 %	297 t 38,9 %	110 t 23,8 %	10 t 15,2 %	60 t 7 %	4 t 0,9 %	22 t 10,2 %	21 t 15,6 %	168 t 19,1 %
Selkämeri	55243 t 83,1 %	3164 t 17,7 %	-	320 t 41,8 %	47 t 10,2 %	37 t 56 %	496 t 57,7 %	152 t 34,5 %	91 t 42,1 %	62 t 46,3 %	333 t 37,8 %
Pohjanlahti	60006 t 90,3 %	3164 t 17,7 %	151 t 100 %	617 t 80,7 %	157 t 34 %	47 t 71,2 %	556 t 64,7 %	156 t 35,4 %	113 t 52,3 %	83 t 61,9 %	501 t 56,9 %
Suomi yht.	66457 t	17883 t	151 t	765 t	461 t	66 t	860 t	440 t	216 t	134 t	880 t

Lohesta saatiin Itämeren altaan alueelta 185 t eli 40,1%, Suomenlahdelta 57 t/12,4%, Saaristomereltä ja Ahvenanmereltä 62 t/13,4% ja Pohjanlahdelta 157 t/34%, josta Selkämereltä 47 t eli 10,2% ja Perämereltä 110 t eli 23,8% kokonaislohisaaliista.

Pohjanlahdelta saadusta biomassasta yht 65551 tonnia on lohen 157 t vain 0,24% alueen kalasaaliista. Kun Perämereltä saadusta kalasaaliista yht. 5606 tonnia on lohen osuus 110 t eli 1,96%, Selkämereltä saadusta kalasaaliista yht. 59945 tonnia lohen osuus 47 t on vain (!) 0,08%.

Saalistilastosta on selvästi on nähtävissä, että lohen merkitys Perämeren alueen ammattikalastajille on aivan eri luokkaa kuin Selkämeren alueen ammattikalastajille, jossa lohen ammattikalastus vain prosentin kymmenyksen osina on lukujen valossa alueen muuhun kalastukseen suhteutettuna merkityksetöntä. Näin ollen hallitusohjelman lauseke, "*turvataan rannikon ammattikalastuksen toimintaedellytykset*" toteutuisi, vaikka lohen kalastus kielletäisiin Selkämeren alueella kokonaan.

Jos lohen meri- ja rannikkopyynti katsotaan niin tärkeäksi, että sitä tulee jatkaa ja lohen ammattikalastusta harjoitettaisiin vain Perämeren alueella, turvaisi se Perämerenalueen ammattikalastajien paljon merkityksellisemmän lohen ammattikalastuksen myös tulevaisuudessa.

Jos lohen meri- ja rannikkopyynti tapahtuisi kokonaan Perämeren alueella, lohen pyynti ohjautuisi paremmin jokikohtaisiin kantoihin; asia, jota kansainvälinen merientutkimusneuvosto ICES vaatii raportissaan.

Aluekohtainen kieltäminen on helppo valvoa ja antaisi neuvotteluvaltin rajasopimuksesta Ruotsin kanssa neuvoteltaessa ja voisi edelleen johtaa jopa siihen, että myös Itämeren alueella lohen kalastuksessa päästäisiin kutuvaltioperiaatteeseen; tavoite, jonka pitäisi olla jokaisen kalastusasioita hoitavan suomalaisen tavoitteena.

Pelkät luvut eivät kuitenkaan kerro koko totuutta, vaan alueella on ammattikalastajia, joille lohesta saatu tulo on suuri osa vuosiansiosta. Jos meripyyntiä jatketaan, parempi ratkaisu on tehdä lohenkalastuksesta luvanvaraista, johon ratkaisumalliin Valtiontalouden tarkastusvirasto on päätenyt kalatalouden toiminnantarkastuskertomuksessaan 155/2007:

"Tarkastusvirasto katsoo, että lohen hyödyntäminen nykyistä enemmän osana matkailuelinkeinoa olisi yhteiskuntataloudellisesti perusteltua. Kotimaisen kalan alkutuotannon varmistamiseksi tulisi kuitenkin samalla turvata ammattikalastuksen toimintaedellytykset. Tämä voitaisiin toteuttaa tekemällä lohenkalastuksesta luvanvaraista. Luvanvaraisuus vähentäisi rannikon sivutoimista lohenkalastusta ja mahdollistaisi rajallisten lohiresurssien tarkoituksenmukaisen jaon ammatti- ja virkistyskalastajille." (sivu 39)

Tulevaisuus matkailukalataloudessa

Maa- ja metsätalousministeriön toiminta-ajatuksen kerrotaan lähtevän siitä, että *"Kestävän käytön periaatteen mukaan uusiutuvia luonnonvaroja tulee käyttää siten, että niiden taloudelliset, ekologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset arvot säilyvät vähentymättöminä myös tuleville sukupolville."*

Meillä on kuitenkin toimittu juuri päinvastoin. Vain kuusikymmentä vuotta sitten lohenkalastus jakaantui tasapuolisesti. Kolmannes lohista saatiin mereltä, kolmannes rannikolta ja kolmannes joista. Rannikon, joka tuolloin tarkoitti jokisualueita, ja jokien saalis teki kaksi kolmannesta.

Suurten jokien lohenkalastuskulttuuri on tuhottu kutakuinkin kokonaan sodan jälkeisten vuosikymmenien aikana. Viime vuosikymmeninä jokisaaliit ovat olleet vain 6 % kokonaisuudesta samalla kun lohikannat on tuhottu merialueiden ylipyynnillä.

Jokien palauttaminen pysyvällä tavalla hyväksi lohijoiksi ja lohen poikastuotantoalueiksi on kaikkien etu.

Voittajia olisivat luonnonvaraiset lohikannat, merialueiden kalastajat, me vapaa-ajankalastajat ja samalla myös vapaa-ajankalastuksesta kasvavat jokivarsien matkailuelinkeinot. Kalastusmatkailu on tuottavaa toimintaa, joka työllisyyttä lisäävänä tulee ottaa huomioon hallinnossa ja nyt asetettavassa lohiasetuksessa, kuten hallitusohjelma siitä mainitsee: *"Kalatalouden ohjelman puitteissa kehitetään elinkeino- ja matkailukalataloutta."*

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa kalatalouden toiminnantarkastuskertomuksessaan 155/2007 tuoreen kuvan lohen sosioekonomisesta vaikutuksesta Torniojoella ja sen ympäristössä.

"Vuoden 2006 kyselyaineiston mukaan kalastuspäiviä Tornionjoella oli yhteensä noin 37 100, josta paikallisten osuus oli 21 500 päivää ja ulkopaikkakuntalaisten osuus 15 600 päivää. Kertomalla kalastuspäivien lukumäärä estimoidulla kuluttajan ylimäärällä saadaan arvio Tornionjoen virkistyskalastajien nettohyödyistä. Tämä on noin 6,6 miljoonaa euroa vuodessa. Tästä paikallisten osuus on noin 3,8 miljoonaa euroa ja ulkopaikkakuntalaisten osuus noin 2,8 miljoonaa euroa." (sivu 48)

"Ulkopaikkakuntalaisten toteutuneet matkakustannukset olivat noin $103 \cdot 15\,600 = 1,6$ miljoonaa euroa. Tulokset osoittavat, että ulkopaikkakuntalaisetkin saavat virkistyskalastuksesta merkittäviä hyötyjä yli niiden kustannusten, joita itse kalastusmatkat aiheuttavat." (sivu 49)

"Olennaista ei ole kuitenkaan kalastuksesta saatu kokonaisuhyöty vaan yhteiskunnallisten nettohyötyjen muutos, jos lohiresurssien jaossa tapahtuu muutoksia. ...Kuinka suuri olisi muutos virkistyskalastajien yhteenlasketussa nettohyödyssä? Jos arvioidaan, että suuremmat lohisaaliit toisivat joelle pääasiassa ulkopaikkakuntalaisia, joiden yhteenlasketut kalastuspäivät lisääntyisivät esimerkiksi 30 %, nettohyödyn lisäys olisi noin 838 000 euroa." (sivu 49)

Vielä reilut viisikymmentä vuotta sitten Tornionjoen kalastusmatkailu muodosti puolet Suomen kalastusmatkailusta. Vuonna 2006 Tornionjoen lupatulot olivat samaa 100 000 euron luokkaa kuin paljon paljon pienemmän Merikarvianjoen, joten potentiaalia on moninkertaisesti enemmän kuin mitä Valtiontalouden tarkastusvirasto esittää kalatalouden toiminnantarkastuskertomuksessaan 155/2007

Asetukseen varovaisuusperiaatteella

Kansainvälinen merentutkimusneuvoston *ICES* mukaan Perämeren jokien lohien tulevaisuuskuva on uhkaava: jos Itämerenalueen lohikiintiöstä pyydetään vuonna 2008 puolet eli n. 180 000 lohta, tarkoittaa tämä sitä, että jo vuonna 2012 Torniojoen poikastuotanto on pudonnut nykyisestä 70 % tasosta kolmannekseen ollen enää vain 20 % joen tuotantopotentiaalista ja Simojoella poikastuotanto jää tällöin jo alle kymmenes osaan joen poikastuotantokapasiteetista.

Hälytyskellojen pitäisi soida! Jotta hallitusohjelman lohiasetuksen uudistamisen ensimmäinen tavoite "*turvata luonnonlohen nousu kutujokiin ja poikastuotannon mahdollisimman korkea taso*" toteutuisi, uutta lohiasetusta nyt asetettaessa on ensiarvoisen tärkeää noudattaa varovaisuusperiaatetta. Ajoverkkokalastuksen loppuminen tarkoittaa vain, että ajoverkkokalastus loppuu, se ei mitenkään lisää merialueella vaeltavien lohien määrää.

Lapin vapaa-ajankalastajat esittävät, että mikäli lohta vielä merialueilla pyydetään, sen meripyynti saatetaan erittäin tiukan säännöstelyn piiriin, ja ettei lohta ja taimenta vastedes kalasteta sivutoimena meri- ja rannikkoalueilla. Lohi ja taimen ovat jokinen luonnonvara, joiden kalastuksessa tulee noudattaa Suomen kalastuslakia ja sen ensimmäistä pykälää, joka kuuluu:

"Kalastusta harjoitettaessa on pyrittävä vesialueiden mahdollisimman suureen pysyvään tuottavuuteen. Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että kalakantaa käytetään hyväksi järkiperäisesti ja ottaen huomioon kalataloudelliset näkökohdat, sekä huolehdittava kalakannan hoidosta ja lisäämisestä. Tällöin on vältettävä toimenpiteitä, jotka voivat vaikuttaa vahingollisesti tai haitallisesti luontoon tai sen tasapainoon."

Maan korkeimman kalatalousviranomaisen, ministeriön kala- ja riistaosaston, harjoittamalla kalastuspolitiikalla tämä ei ole toteutunut. Kun lohimäärät saadaan kasvamaan joissa sellaisiksi, että jokien houkuttelevuus kalastusmatkailukohteina kasvaa, se tuottaa tulosta nopeasti, kun taas satsaus merelle tuottaa pitkäaikaisen ylikalastuksen johdosta edelleen tappiota ja mikä pahinta, vaarantaa lohen olemassaolon kokonaan jo lähitulevaisuudessa.

Maa- ja metsätalousministeriön lohiasetusta käsittelevän reflektiotyöryhmän kokouksessa Helsingissä torstaina 13. joulukuuta 2007

Antti Sorro

Lapin Vapaa-ajankalastajat ry